

UNIVERSITETET I BERGEN
Det humanistiske fakultet

FORSKNINGSMELDINGEN 2017

OPPFØLGING AV FAGLIGE PRIORITERINGER OG TILTAK FOR ØKT TVERRFAGLIG SAMARBEID

Forskningen ved Det humanistiske fakultet er sterkt disiplinorientert, og de faglige prioriteringene følger i hovedsak utfordringene i disiplinene. Samtidig viser aktiviteten til forskergrupper og individuelle forskere ved fakultetet et omfattende samarbeid på tvers av disiplingrenser i så vel eksternt som internt finansierte forskningsprosjekter.

En kunnskapsklynge innenfor middelalderforskning inngår som en del av UiBs strategi *Hav, liv og samfunn, 2016–2022*. Middelalderklyngen er fortsatt i etableringsfasen, og arbeidet med å knytte relevante eksterne aktører til klyngen fortsetter. En arbeidsgruppe nedsatt sommeren 2017 bidrar aktivt i prosessen med å skape konkrete fellesarenaer for kunnskaps- og idéutveksling. Miljøet er i 2017 styrket med en prosjektleder og flere stipendiatstillinger innenfor middelalderstudier.

Lanseringen av Stortingsmeldingen om Humaniora i Norge og Forskningsrådets evaluering av humanistisk forskning (HUMEVAL) i 2017 har vært viktige for fakultetet. Oppfølging av så vel Stortingsmeldingen og HUMEVAL blir sentrale i 2018. Universitetsledelsen har oppnevnt en arbeidsgruppe med mandat til å lage en bredt anlagt handlingsplan for humaniora. Arbeidsgruppen skal levere sin rapport i løpet av våren 2018. En av de mest omtalte beskrivelsene i evalueringen var at det ved flere institusjoner er en tilbaketrukket holdning til strategi og ledelse for humanioraforskning. Fakultetsledelsen har derfor initiert en «forskningssatsing» i inneværende periode, og etablert en egen «verktøykasse» til dette formålet. Målsettingen er å identifisere og løfte både miljø og enkeltforskere slik at de i større grad skal kunne lykkes med å innhente eksterne prosjekter. Fakultetsledelsen vil arbeide for at det innføres flerårige forsknings- og publiseringsplaner for alle vitenskapelige ansatte. Flere institutt har allerede igangsatt tiltaket. Med utgangspunkt i HUMEVAL har Forskningsrådet initiert en oppfølgingspakke med to tiltak som skiller seg ut som spesielt viktige i 2018: støtte til forskergrupper og individuell forskerstøtte. Formålet med støtte til forskergrupper er å støtte opp om og bidra til fakultetets egen satsing på sterke miljøer, blant annet gjennom støtte til nettverksarbeid og internasjonalisering slik at allerede sterke grupper kan løftes opp på et enda høyere nivå. Fakultetsledelsen vil i tillegg ha fokus på å systematisere og strukturere samtlige forskergrupper ved fakultetet som oppfølging av HUMEVAL, uavhengig av om gruppene inngår i forskningsrådets tiltak. Forskningsrådets tiltak individuell forskerstøtte gis i form av kortvarige forskningssabbater til fire forskere for å bidra til at disse får mulighet til å ferdigstille og utgi enkeltarbeider av høy kvalitet.

Meldingen og evalueringen har vist og understreket behovet for infrastruktur i de humanistiske fagene. Språksamlingene ble i 2017 overført til UiB ved Universitetsbiblioteket, og arbeidet med samlingene koordineres av en egen styringsgruppe. En viktig del av porteføljen ved Språksamlingene består av Bokmålsordboka og Nynorskordboka, som UiB og Språkrådet er deleiere av gjennom en særskilt avtale. Ordbøkene distribueres gratis på nettet og i en nyutviklet app. Som en følge av dette driftsansvaret har Språkrådet fått midler over statsbudsjettet til en gjennomgripende innholdsrevisjon av begge ordbøkene. Det faglige arbeidet skal utføres ved UiB og administreres av HF/LLE. Som en oppfølging av det faglig-politiske ansvaret som fulgte med Språksamlingene, er det videre tatt initiativ til digitalisering av Norsk Ordbok.

Som et ledd i den tverrfaglige satsingen har SVT tatt initiativ til at senteret kan ha en beredskapsfunksjon ved hele UiB i forhold til ELSA (Ethical, Legal and Social Aspects of science and technology)/RRI (Responsible Research and Innovation). Forskningens samfunnsansvar, ELSA og RRI er blitt stadig viktigere forskningspolitiske prinsipper. SVT er allerede et sentralt element i UiBs forskningsbaserte beredskap på dette feltet.

SKOKs mandat er å initiere, koordinere og gjennomføre kvinne- og kjønnsforskning innenfor ulike fagområder. «Kjønnsperspektiver i forskning»-prosjektet styrker senterets mulighet til å gjennomføre sitt mandat for hele universitetet, samt UiBs mulighet til å være et foregangsuniversitet når det gjelder integrering av kjønnsperspektiv i forskning innen sine satsningsområder.

Fakultet nådde målsettingen om å få minst ett Senter for fremragende forskning. SapienCE hadde offisiell oppstart 1. oktober 2017. I løpet av de neste ti årene har SapienCE som mål å befeste UiBs og Norges posisjon som verdensledende innen forskning på det tidlige menneskets

opprinnelse. I samarbeidet inngår forskere fra University of the Witwatersrand, Uni Research og Royal Holloway, som sammen med UiB-forskere fra andre fakultet vil ta i bruk banebrytende og innovative tverrfaglige tilnærminger til å trekke ut, analysere og tolke prosessene som formet adferd og kognisjon hos Homo sapiens.

For å støtte og gi økt oppmerksomhet til yngre forskere innførte fakultetet i 2016 en pris for unge forskere i humanistiske fag. Prisen tildeles for fremragende vitenskapelig arbeid utført av en ansatt ved fakultet som er 34 år eller yngre i tildelingsåret. Prisvinneren i 2017 ble postdoktor Helen Leslie-Jacobsen, som i 2017 også fikk innvilget Starting Grant fra Bergen forskningsstiftelse. Hennes prosjekt *Transformations of Medieval Law: Innovation and Application in Early Modern Norwegian Law Books*, legger opp til et samarbeid med det juridiske fagmiljøet ved UiB og vil i tillegg inngå i arbeidet rundt middelalderklyngen.

PRIORITERT FORSKNINGSSAMARBEID MED ANDRE FORSKNINGSinSTITUSJONER SAMT SAMFUNN- OG NÆRINGS- LOKALT, NASJONALT OG INTERNASJONALT. OPPFØLGING AV HANDLINGSPLAN FOR INTERNASJONALISERING

Fakultetets enheter rapporterer om omfattende samarbeid med forskningsinstitusjoner i inn- og utland. Fakultetets fagmiljøer samarbeider godt med andre fakulteter ved UiB, andre universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. Mange prosjekter har en tydelig samfunnsprofil som dels innebærer samarbeid med andre sektorer, for eksempel prosjekter innen utdanningsforskning (Nasjonale prøver og fagdidaktikk) ved Institutt for fremmedspråk eller utvikling og forvaltning av forskningsressurser, som for eksempel Språksamlingene. I en felles europeisk utlysning om klimatjenester (ERA-NET Cofund on Climate Services) der Forskningsrådene i 13 land og EU-kommisjonen samarbeidet, er SVT med som norsk deltaker på ett av syv prosjekter med norsk deltakelse. Prosjektet "Co-development of place-based climate services for action", forkortet 'Co-Cli-Serv', vil undersøke hvordan forskere kan jobbe sammen med lokalsamfunn for å samle informasjon som kan støtte lokal tilpasning til fremtidige klimaendringer ved å gjøre 'klimavitenskap' om til klimaprodukter og -tjenester. Co-Cli-Serv prosjektet har samarbeidspartnere fra fem europeiske forskningsinstitusjoner og samarbeider med Bergen kommune og aktører innen turistindustrien.

Middelalderklyngen skal fremme samarbeid mellom fagmiljøer ved UiB og eksterne partnere innenfor ulike deler av kultur-, nærings- og samfunnsliv. Viktige mål er å fremme og synliggjøre middelalderforskningen, være aktiv og nytenkende i forhold til samarbeid og formidling, og øke kunnskapen om middelalderen i samfunnet. Klyngen skal være en ressurs både for Bergen og Vestlandsregionen, og være internasjonalt orientert. Knyttet til arbeidet med etablering av middelalderklyngen er fakultetet involvert i et pilotprosjekt i regi av Bergen Teknologioverføring (BTO). BTO-prosjektets målområder struktur- og nettverksbygging spiller en nøkkelrolle for klyngearbeidet. Fakultetet som helhet og klyngen i særdeleshet vil profitere på en økt bevissthet og et klarere begrepsapparat når det gjelder samfunnsrelevans («impact»), innovasjon og tjenesteinnovasjon i et HF-perspektiv. Disse nøkkelbegrepene etterlyses regelmessig i utlysninger og evalueringer.

Fakultetet imøteser hvordan endringen i utlysningen under Strategiske program for internasjonalt forsknings- og undervisningssamarbeid (SPIRE) vil gi utslag for fagmiljøene og i satsingsområdene i UiBs strategi 2016-2022, både for internasjonalisering og ekstern finansiering.

STATUS FOR OPPFØLGING AV HANDLINGSPLAN FOR EU-FINANSIERTE SATSINGER

Fakultetet og enhetene har jobbet systematisk med å motivere til søknader under H2020. Det er fortsatt SVT som har størst søknadsaktivitet, særlig på de utfordringsinitierte programmene. Fakultetet har suksess med søknader til mobilitetsprogrammet Marie Skłodowska-Curie actions i og med at fagmiljøene ved fakultetet fikk fem av sju nye stipend til UiB. Fakultet har for andre år på rad fått rekordstor og best uttelling ved UiB, og digital kultur, arkeologi, filosofi og vitenskapsteori vil få nye internasjonale forskere til sine fagmiljøer i 2018. Tildelingene er en anerkjennelse av kvalitet. Både forskerne som får støtte til å bygge en internasjonal karriere, og fagmiljøene og forskerne de skal veiledes av, er blitt nøye vurdert før tildelingen.

Fakultet hadde som målsetting å sende minst én søknad til hver av kategoriene for ERC i 2017. Målsettingen ble nådd med 5 innsendte søknader. Jill Walker Rettberg fikk tilslag på ERC Consolidator Grant med prosjektet «*Machine Vision in Everyday Life: Playful Interactions with Visual Technologies in Digital Art, Games, Narratives and Social Media*». Prosjektet omhandler problemstillinger knyttet til vår bruk av moderne medier og teknologi. Både en søknad til ERC Starting Grant og en søknad til ERC Synergy Grant er gått videre til fase 2. Gjennom fakultetets forskningssatsing og verktøykasse er det rettet fokus på langsiktig karriere- og talentutvikling med målrettet og systematisk arbeid i fagmiljøene. Fakultetet har identifisert flere gode kandidater til nye ERC-søknader.

TILTAK FOR ØKT PUBLISERING

DBH-tall for 2017 er ennå ikke klare. Foreløpige tall tyder på at resultatet blir noe bedre enn foregående år. Publisering har stor oppmerksomhet ved enhetene, og flere enheter har incentiv- og belønningsordninger knyttet til publiseringsaktivitet. Ansatte oppfordres til å publisere i anerkjente publiseringskanaler (forlag og tidsskrift). Det skal også innføres flerårige forsknings- og publiseringsplaner for alle vitenskapelige ansatte ved fakultetet. Fagmiljøene arbeider med å påvirke nivå-plasseringen av enkelttidsskrift gjennom fagråd. Publisering er også et viktig tema i medarbeidersamtalene på enhetene. Flere institutt og sentre markerer bokutgivelser og publiserte artikler i faste faglig-sosiale sammenhenger.